



**ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА**  
**СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ**  
**КАТЕДРА „БИЗНЕС, ИНВЕСТИЦИИ, НЕДВИЖИМИ ИМОТИ“**



**УКАЗАНИЯ**  
**ЗА ЗАВЪРШВАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО**

за специалностите в ОКС „бакалавър“  
„Предприемачество и инвестиционен мениджмънт“ (ПИМ),  
„Недвижими имоти и инвестиции“ (НИИ) и „Бизнес икономика“ (БИ)

Съгласно чл. 69, ал. 1 от Правилника за дейността на Икономически университет – Варна (ИУ – Варна)<sup>1</sup> обучението на студентите във всички образователно-квалификационни степени завършва с **държавен изпит (комплексен писмен държавен изпит) по специалността или със защита на дипломна работа.**

**КОМПЛЕКСЕН ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ**  
**ПО СПЕЦИАЛНОСТТА**

1. Комплексен писмен държавен изпит по специалността е задължителен за студентите бакалаври и магистри, които не отговарят на изискванията за защита на дипломна работа по чл. 69, ал. 2 от Правилника за дейността на ИУ – Варна.

2. Съгласно регламента в ИУ – Варна: „Чл. 33. (2) *Комплексният държавен изпит е задължителен за студентите бакалаври и магистри, които не отговарят на изискванията за защита на дипломна работа по чл. 69 от Правилника за дейността на ИУ – Варна.*

*Чл. 35. (1) Комплексният държавен изпит се полага на основата на приет от катедрата тематичен план (въпросник), в който се включват основни теми и/или задачи от подбрани профилиращи обучението в специалността дисциплини.*

*(2) Броят на темите и/или задачите от всяка специална дисциплина съответства на относителния дял на нейните кредити в общия им брой за учебния план.*

*(3) Общият брой на темите и задачите, включени във въпросника за комплексния държавен изпит, е не по-малко от 40 и не повече от 80.*

*(5) При провеждане на комплексния държавен изпит изцяло в тестова форма общият брой на въпросите е не по-малко от 60 и не повече от 100. Не по-малко от 25% от точките, предвидени за изпитния тест, се формират от отворени въпроси, казуси и/или задачи.*

*(6) За полагането на комплексния държавен изпит с разработване на теми и/или задачи от тематичен план студентите изтеглят публично и лотарийно най-малко две и най-много четири теми и/или задачи от тематичния план, а при тестовата форма – един от минимум три варианта. Изключение е тестовият изпит в ЦИПНИКТ, при който въпросите се генерират автоматично.*

*(7) Студентите получават тематичен план (въпросник) за подготовка на комплексния държавен изпит не по-късно от три месеца преди датата на провеждането му. Същият се публикува на подстраницата на обучаващата катедра на уеб сайта на ИУ – Варна”<sup>2</sup>.*

<sup>1</sup> Правилник за дейността на ИУ – Варна, достъпен на: [https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/regulations/Pravilnik\\_UE.pdf](https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/regulations/Pravilnik_UE.pdf).

<sup>2</sup> Вж. Правилник за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна (Правилник за оценяване), достъпен на: [https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/regulations/Pravilnik\\_ocenqvane\\_znaniq\\_umeniq\\_kompetentnost.pdf](https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/regulations/Pravilnik_ocenqvane_znaniq_umeniq_kompetentnost.pdf).

3. При оформяне на крайната оценка от комплексен писмен държавен изпит и защита на дипломна работа, общата сума на всички получени точки се трансформира в оценка по следната скала:

1. от 41 до 47 точки – Среден 3,00;
2. от 48 до 55 точки – Среден 3,25;
3. от 56 до 58 точки – Добър 3,50;
4. от 59 до 62 точки – Добър 3,75;
5. от 63 до 66 точки – Добър 4,00;
6. от 67 до 70 точки – Добър 4,25;
7. от 71 до 73 точки – Много добър 4,50;
8. от 74 до 77 точки – Много добър 4,75;
9. от 78 до 81 точки – Много добър 5,00;
10. от 82 до 85 точки – Много добър 5,25;
11. от 86 до 90 точки – Отличен 5,50;
12. от 91 до 95 точки – Отличен 5,75;
13. от 96 до 100 точки – Отличен 6,00.

4. Оценяването на знанията, уменията и компетентностите на студентите при явяване на комплексен писмен държавен изпит или защита на дипломна работа се осъществява по различни методики, в зависимост от тяхната форма.

5. Комплексен писмен държавен изпит по специалността се провежда на основата на тест, съдържащ **60 затворени въпроса** с по един верен отговор от 4 възможни и **5 отворени въпроса**. Всеки верен отговор на затворен въпрос носи по 1,25 точки, а всеки пълен отговор на отворен въпрос – по 5 точки. Комплексният държавен изпит се провежда в Тестовия център към ЦИПНИКТ на ИУ – Варна, при който въпросите се генерират автоматично.

При обективна невъзможност за организирането на електронно решаване на изпитния тест, същият се провежда в предварително обявена зала на университета, като при този вариант, съгл. по-горе цитирания чл. 35, ал. 6 от Правилника за оценяване в ИУ – Варна, представител на студентите изтегля публично и лотарийно един от минимум три негови варианта.

Изпитният тест включва въпроси от представените в конспекта за държавен изпит теми. Възможно е някои от въпросите да бъдат с аналитичен характер, включително да предполагат решаване на кратки задачи с използване на числа или с пълноценно прилагане на логическо мислене. Тестът е с **продължителност 3 часа**, което не включва проверка на писмените работи от държавната изпитна комисия.

6. Провеждането на комплексния писмен изпит е само по време на предварително обявени изпитни дати, начален час и зали за отделните специалности, публикувани в сайта на университета (катедра БИНИ).

7. Комплексен писмен държавен изпит се провежда задължително с участието на най-малко двама квестори/преподаватели от катедра БИНИ.

8. Самоличността на студентите се удостоверява чрез документ за самоличност – студентска книжка, лична карта или шофьорска книжка.

9. Багажът и връхните дрехи на студентите се оставят на посочените от квесторите места в залата. Мобилните средства за комуникация и другите електронни устройства, носени от студентите, се изключват и се прибират в багажа на студентите преди началото на изпита. Употребата на мобилни средства за комуникация, както и на всякакви други електронни устройства е забранена.

10. По време на комплексния писмен държавен изпит студентите са длъжни: да пазят тишина, да спазват стриктно инструкциите на квесторите, да не правят опити за преписване.

11. Резултатите от комплексния писмен държавен изпит се обявяват от ръководител катедра БИНИ, в предварително обявен час и зала.

## **ТЕМАТИЧЕН ПЛАН (ВЪПРОСНИК)**

### **ЗА КОМПЛЕКСЕН ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА „ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ИНВЕСТИЦИОНЕН МЕНИДЖМЪНТ” (ПИМ)**

1. Предприемачеството в общата икономическа теория. Развитие на предприемачеството в България.
2. Предприемачество и новаторство. Отличителни белези на предприемаческата организация. Условия за съществуване и развитие на предприемачеството.
3. Същност, особености и основни етапи на предприемаческия процес. Разработване на предприемачески план.
4. Етапи на предприемаческия процес при реализация на инвестиционни обекти (проучване, проектиране, изпълнение и въвеждане в експлоатация на инвестиционни обекти), видове договори и технология на сделката.
5. Предприемачески анализи при реализация на инвестиционни обекти. Идентифициране на факторите за успех и провал в предприемаческата дейност.
6. Предприемачески стратегии – същност, видове, разработване и реализация.
7. Същност и особености на инвестициите в реални активи.
8. Управление на инвестиционните проекти – същност, характеристика и жизнен цикъл.
9. Управление на инвестиционната дейност – същност, основни инструменти, технология за съставяне на инвестиционен план.
10. Управление на финансирането и разходите на инвестиционните проекти.
11. Управление на времето и качеството на инвестиционните проекти.
12. Възникване и еволюция на оценяването по света.
13. Водещи професионални оценителски стандарти по света за оценка на материални активи.
14. Развитие на оценителската дейност в България.
15. Процедури на оценяването и съдържание на оценителския доклад.
16. Основни методи за оценяване на материални активи (недвижими и движими вещи).
17. Оценка на потребността от човешки ресурси, набиране и подбор.
18. Оценяване на трудовото представяне.
19. Заплащане на труда.
20. Обучение и развитие на човешките ресурси.
21. Трудови отношения в организацията.
22. Поземлени имоти и територии.
23. Видове устройствени планове на урбанизираните територии.
24. Кадастър, кадастрална карта и кадастрални регистри. Идентификатор на недвижимите имоти в кадастъра.
25. Промяна на предназначението на земеделски земи.
26. Основни характеристики на управлението на бизнеса.
27. Планиране на бизнеса.
28. Производствена структура и производствена програма на бизнеса.
29. Осигуряване на бизнеса с финансови ресурси.
30. Управление на качеството на бизнеса.
31. Възникване, теории и същност на местното самоуправление. Характерни черти и функции на местното самоуправление в Р. България.
32. Органи на местното самоуправление – статут, конструиране и компетенции.
33. Администрация, обслужваща органите на местното самоуправление. Административно обслужване на населението.
34. Органи на местното управление. Функции и компетенции на областния управител. Структура и дейност на областна администрация.

35. Европейски институции, организации и документи по местно управление и самоуправление. Местното самоуправление в процеса на европейска интеграция.
36. Логистични носители на задачи.
37. Особенности на приложението на логистичния мениджмънт в производствените предприятия и в сферата на търговията.
38. Планиране на материално-техническото осигуряване в индустриалните и строителните предприятия.
39. Организация на доставките на материално-техническите ресурси в предприятието.
40. Логистичен контрол – Оперативен контрол на потреблението на материални ресурси от производствените предприятия. Оперативен контрол на логистичните разходи на производствените предприятия. Стратегически логистичен контрол.
41. Технологичният трансфер като фактор за продуктово и технологично развитие.
42. Съдържание и организация на иновационния процес за създаване, производство и внедряване на иновации.
43. Планиране и финансиране на иновациите.
44. Реализация на иновационните идеи.
45. Капитал на предприятията и емисията на ценни книжа като способ за формиране на капитала – същност на акциите и облигациите, видове, емисия
46. Стойност на парите във времето и приложението ѝ при оценка на икономическата ефективност на проектите (NPV и IRR)
47. Анализ на финансовото състояние на предприятието – етапи, методи, основни показатели
48. Основи на оценяването на предприемачески бизнес. Видове предприемачески бизнес.
49. Значение на стойността на парите във времето при оценяването на предприемачески бизнес.
50. Основни методи за оценяване на предприемачески бизнес.

Забележка: Тематичният план (въпросник) за комплексен държавен изпит по специалността „Предприемачество и инвестиционен мениджмънт“ (ПИО) обхваща основни теми от следните профилиращи обучението по специалността дисциплини: „Предприемачество и инвестиционни обекти“, „Управление на инвестициите в реални активи“, „Оценка на материални активи“, „Управление на човешките ресурси“, „Устройство на територията“, „Управление на бизнеса“, „Местно управление и самоуправление“, „Логистичен мениджмънт“, „Иновационен мениджмънт“, „Финансиране на инвестиционни проекти“, „Оценяване на предприемачески бизнес“. Приет е от катедра БИНИ на 21.11.2025 г.

### ЛИТЕРАТУРА<sup>3</sup>

1. Благоев, Бл. и др. Стопанска логистика. Варна, Наука и икономика, 2009.
2. Владимирова, Й. Цени и ценообразуване. София, Стопанство, 2010.
3. Владимирова, К. Икономика на труда. София, Сиела, 2009.
4. Генов, Г., Т. Райчев. Логистика в строителството. Варна, Наука и икономика, 2008.
5. Георгиев, Ив. Основи на инвестирането. София, ИК – УНСС, 2013.
6. Георгиев, Ив. и др. Управление на предприятието. София, ИК – УНСС, 2017.
7. Георгиев, Ив., Цв. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, ИК – УНСС, 2013.
8. Георгиева, Т. Иновации в агробизнеса. Варна, Наука и икономика, 2018.
9. Джеров, Ал. и др. Кадастър, имотен регистър и устройство на територията. София, Сиби, 2008.
10. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Класика и Стил, 2002.

---

<sup>3</sup> Студентите следва да използват и съответни нормативни актове, актуални към момента на провеждане на държавния изпит.

11. Европейска харта по местно самоуправление (Ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на 17.03.1995 г. – ДВ, бр. 28 от 1995 г. Издадена от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 46 от 2000 г., в сила от 1.09.1995 г.).
12. Желев, Ив. Управление на инвестиционния процес (ръководство). Варна, Наука и икономика, 2010.
13. Желев, Ив., С. Христова, М. Иванова. Управление на инвестиционния процес. Варна, Наука и икономика, 2016.
14. Иванова, Р. Управление на иновациите. Варна, Геа-Принт, 2018.
15. Илиев, Пл. Актуални въпроси на развитието на строителството. Варна, Наука и икономика, 2011.
16. Илиев, Пл. Бизнес оценяването в България. Варна, Наука и икономика, 2011.
17. Илиев, Пл. и др. Недвижимата собственост в България в условията на евроинтеграция. Варна, Наука и икономика, 2007.
18. Илиев, Пл. Състояние и тенденции в развитието на сектор „Операции с недвижими имоти“ в България. Варна, Наука и икономика, 2011.
19. Илиев, Пл., А. Господинова, М. Иванова, К. Антонова, С. Христова, Т. Райчев. Развитие на строителството в България в контекста на новия програмен период 2014 - 2020. Варна, Наука и икономика, 2018.
20. Илиев, Пл., Ив. Йовчев. Финанси на строителните предприятия. Варна, Наука и икономика, 2011.
21. Йовчев, Ив. Финанси на предприятието. Варна, Кръг, 2000.
22. Калинков, К., А. Господинова. Териториално устройство. Варна, Наука и икономика, 2013.
23. Калинков, К., А. Господинова. Урбанистика. Варна, Наука и икономика, 2016.
24. Калинков, К., Р. Калчев. Комунално стопанство и благоустройство. Варна, Наука и икономика, 2007.
25. Калчев, Р. Управление на персонала. Варна, Наука и икономика, 2009.
26. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на персонала (ръководство). Варна, Наука и икономика, 2012.
27. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на човешките ресурси. Варна, Наука и икономика, 2014.
28. Класова, Св. Цените в системата на маркетинга. София, Стопанство, 2006.
29. Класова, Св. Цените в управлението на маркетинга на инвестиционни стоки. София, Стопанство, 2008.
30. Ковачев, Ат. Градоустройство – част I и II. София, Пенсофт, 2019.
31. Ковачев, Ат. Териториално устройство. София, Пенсофт, 2009.
32. Коев, Й. и др. Българският малък и среден бизнес: европейски перспективи и решения. Варна, Стено, 2005.
33. Коев, Й. и др. Малкият бизнес 2003: Проблеми и решения. Варна, Стено, 2003.
34. Коев, Й. и др. Предприемачество и МСП. Варна, Наука и икономика, 2014.
35. Коев, Й. Основи на предприемачеството. Варна, Стено, 2003.
36. Кокурин, Д. и др. Инновационная экономика: Управленческий и маркетинговый аспекты. [Моногр.]. Москва, Экономика, 2011.
37. Костов, И. Развитие на дейността по оценяване на недвижими имоти в България. София, Дайрект Сървисиз, 2013.
38. Костов, И. Съвременни практики при оценяването на активи и бизнеси в България. Варна, Наука и икономика, 2023.
39. Марков, М. и др. Обществени поръчки. София, Труд и право, 2016.
40. Монеv, П. Местно управление и самоуправление (Ръководство). Варна, Наука и икономика, 2004.
41. Монеv, П. Ценообразуване в строителството. Варна, Наука и икономика, 2018.
42. Неноv, Т. Управление на иновациите. Варна, Наука и икономика, 2010.
43. Нэгл, Т. Стратегия и тактика ценообразования. Руководство по принятию решений, приносящих прибыль: Пер. с англ. СПб., Питер, 2004.
44. Николов, Б. Управление на предприятието: Технологията на бизнеса. 4-то издание. София, БРЕИТТС, 2014.
45. Райчев, Т. Иновации в строителството. Варна, Наука и икономика, 2014.
46. Сивков, Цв. Основи на устройството на територията. София, Софи-Р, 2008.
47. Сивков, Цв. Общината – основни публичноправни аспекти. София, Сиби, 2002.
48. Станчева, Ан. Управление на проекти. Варна, Наука и икономика, 2008.
49. Стоянов, Ст. Строително предприемачество. Варна, Наука и икономика, 2012.
50. Цветнен, Цв. Търговска логистика. Варна, Стено, 2011.
51. Чобанова, Р. Иновативност на националната икономика. София, Проф. Марин Дринов, 2012.

52. Яшин, С., Е. Кошелев, С. Макаров. Анализ эффективности инновационной деятельности. Санкт-Петербург, БХВ-Петербург, 2012.
53. Brealey, R., St. Myers. Principles of Corporate Finance. Boston, Irvin McGraw-Hill, 2000.
54. Damodaran, A. Investment Valuation, University Edition (Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset). New Jersey, John Wiley & Sons, 2012.
55. Directive 2006/48/EC of the European parliament and of the council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast). // *Official Journal* of the European Union, L 177/1.
56. European Valuation Standards 2020, 9th edition, TEGoVA, 2020.
57. Innovation Policy for Green Technologies. Guide for Policymakers in the Transition Economies of Europe and Central Asia. New York, United Nations, 2013.
58. International Valuation Standards, London, IVSC, 2019.
59. Mohr, J., S. Sengupta, S. Slater. Marketing of High-Technology Products and Innovations: Pearson New International Edition. 3rd ed., Harlow, England, Pearson, 2014.
60. Parr, R. Royalty Rates for Licensing Intellectual Property. John Wiley and Sons, 2007.
61. Pratt, Sh. Valuing a Business. New York, McGraw-Hill, 2008.
62. Pratt, Sh., J. Grabowski (R. Brealey - Foreword). Cost of Capital: Applications and Examples (5<sup>th</sup> Edition). New Jersey, John Wiley & Sons, 2014.
63. Pratt, Sh., J. Lifflander. Analysing complex appraisals for business professionals. McGraw-Hill Education, 2016.
64. Pratt, Sh., W. Morrison. Standards of Value: Theory and Applications (2<sup>nd</sup> Edition). New Jersey, John Wiley & Sons, 2013.
65. RICS Valuation – Global Standards, the 'Red Book Global Standards', London, RICS, 2019.
66. Shapiro, E., D. Mackmin, G. Sams. Modern Methods of Valuation (12<sup>th</sup> Edition). Routledge, 2019.
67. Uniform Standards of Professional Appraisal Practice (USPAP), 2020-2021 edition, Washington, The Appraisal Foundation, 2020.
68. Weis, B. From Idea to Innovation. A Handbook for Inventors, Decision Makers and Organizations. Springer, 2015.
69. White Paper on the Integration of EU Mortgage Credit Markets. Commission of the European Communities. Brussels, 2007.

## ТЕМАТИЧЕН ПЛАН (ВЪПРОСНИК)

### ЗА КОМПЛЕКСЕН ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА „НЕДВИЖИМИ ИМОТИ И ИНВЕСТИЦИИ” (НИИ)

1. Същност и основни характеристики на недвижимата собственост.
2. Инвестиции в недвижимата собственост.
3. Пазар на недвижими имоти, участници на пазара на недвижими имоти – икономическа характеристика и функции.
4. Основни форми на ползване и реализация на недвижимата собственост – наем, аренда, концесия, право на строеж, право на ползване, замяна, продажба.
5. Основни икономически характеристики на сделките с недвижимата собственост, технология и етапи.
6. Финансиране, кредитиране, данъчно облагане и застраховане на недвижимата собственост.
7. Същност на управлението на инвестиционния процес и управление на инвестиционни проекти.
8. Управление на инвестиционната дейност, заинтересовани страни в инвестиционния процес и екип за управление на инвестиционни проекти.
9. Управление на финансирането и разходите на инвестиционните проекти.
10. Управление на времето и качеството на инвестиционните проекти.
11. Управление на основните етапи в инвестиционния процес (проучване, проектиране и строителство).
12. Атинската харта – основа на съвременното градоустройство.
13. Теории за линейния град.
14. Съвременни градски формации.
15. Устойчиво управление на градовете.
16. Транспорт и транспортни проблеми на градовете.
17. Класификация на недвижимата собственост. Фактори на търсене и предлагане на пазара на недвижимата собственост.
18. Организация (особености) на управлението на недвижимата собственост. Специфики при управлението на комплекси от затворен тип.
19. Формиране и управление на портфейли от обекти на недвижимата собственост.
20. Развитие и секюритизация на недвижимата собственост.
21. Особенности на инвестициите и оценяването на недвижимата собственост.
22. Пазар и пазарно ценообразуване в бизнеса с недвижими имоти - характеристика на пазарното ценообразуване на макро- и микроравнище, ценова и неценова конкуренция.
23. Система на цените и съотношенията между тях – същност, елементи и структура на цената, видове цени.
24. Методология на ценообразуване на фирмите от бизнеса с недвижими имоти.
25. Ценообразуване на първичния пазар на недвижими имоти – цени и технология на образуване на цената на продукцията с междинно и с крайно потребление.
26. Ценова политика и ценова стратегия на фирмите от бизнеса с недвижими имоти.
27. Видове устройствени планове на градовете – същност и характеристика.
28. Кадастър, кадастрална карта и кадастрални регистри. Идентификатор на недвижимите имоти в кадастъра.
29. Видове поземлени имоти и територии. Урегулиране и застрояване на поземлени имоти.
30. Имотен регистър – същност, значение. Връзка между кадастъра и имотния регистър.
31. Възникване, теории и същност на местното самоуправление. Характерни черти и функции на местното самоуправление в Р. България.
32. Органи на местното самоуправление – статут, конструиране и компетенции.

33. Администрация, обслужваща органите на местното самоуправление. Административно обслужване на населението.
34. Органи на местното управление. Функции и компетенции на областния управител. Структура и дейност на областна администрация.
35. Европейски институции, организации и документи по местно управление и самоуправление. Местното самоуправление в процеса на европейска интеграция.
36. Оценка на потребностите, набор и подбор на човешките ресурси.
37. Оценяване на трудовото представяне.
38. Заплащане на труда.
39. Същност, принципи и функции на социалното осигуряване.
40. Стимулиране и мотивиране на човешките ресурси.
41. Основни източници на капитал за финансиране на недвижимата собственост – увеличаване на основния капитал, печалбата и емисията на ценни книжа като способ за формиране на капитал.
42. Кредитирането като форма на финансиране, условия и ред за получаване на кредити. Обезпеченост на кредитите и основни видове кредити.
43. Секюритизация на недвижима собственост чрез дружества със специална инвестиционна цел.
44. Анализът и планирането на финансите на предприятията – предпоставка за финансиране на недвижимата собственост.
45. Стандарти, подходи и принципи на бизнес оценяването. Бази за оценяване и етапи на оценителския процес.
46. Методи за оценяване, основаващи се на подхода на активите и пазарния подход.
47. Методи за оценяване, основаващи се на подхода на доходите. Етика на оценителя.
48. Същност и обхват на фасилити мениджмънта.
49. Особенности и роля на фасилити мениджмънта в жизнения цикъл на сградите.
50. Финансиране, аутсорсинг и бенчмаркинг на фасилити мениджмънт дейности, осигуряване от фасилити мениджмънта на устойчива работна среда, информационни и комуникационни технологии за фасилити мениджмънт.

Забележка: Тематичният план (въпросник) за комплексен държавен изпит по специалността „Недвижими имоти и инвестиции“ (НИИ) обхваща основни теми от следните профилиращи обучението по специалността дисциплини: „Икономически основи на недвижимата собственост“, „Управление на инвестиционния процес“, „Урбанизационен икономикс“, „Управление на недвижимата собственост“, „Ценообразуване в бизнеса с недвижими имоти“, „Кадастър и имотен регистър“, „Местно управление и самоуправление“, „Подбор и развитие на човешките ресурси“, „Финансиране на недвижима собственост“, „Бизнес оценяване“, „Фасилити мениджмънт“. Приет е от катедра БИНИ на 21.11.2025 г.

#### ЛИТЕРАТУРА<sup>4</sup>

1. Александров, А. Теоретични основи на урбанизма. София, Институт за модерността, 2006.
2. Аспарухова, И. Предприемачество в аграрната сфера. Свищов, Ценов, 2009.
3. Боди, З., Ал. Кейн, Ал. Маркърс. Инвестиции. София, Натурела, 2000.
4. Варзоновцев, Д. Антропология на града. София, Институт за модерността, 2003.
5. Владимирова, Й. Цени и ценообразуване. София, Стопанство, 2010.
6. Владимирова, К. Икономика на труда. София, Сиела, 2009.
7. Георгиев, Ив. Основи на инвестирането. София, ИК – УНСС, 2013.

---

<sup>4</sup> Студентите следва да използват и съответни нормативни актове, актуални към момента на провеждане на държавния изпит.

8. Георгиев, Ив., Цв. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, ИК – УНСС, 2013.
9. Деведжиев, М. Геоурбанистика. В. Търново, Св. св Кирил и Методий, 2001.
10. Джеров, Ал. и др. Кадастър, имотен регистър и устройство на територията. София, Сиби, 2008.
11. Дойков, Д. Предприемачество и предприемачески проекти. София, НБУ, 2007.
12. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Класика и Стил, 2002.
13. Европейска харта по местно самоуправление (Ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на 17.03.1995 г. – ДВ, бр. 28 от 1995 г. Издадена от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 46 от 2000 г., в сила от 1.09.1995 г.).
14. Желев, Ив. Управление на инвестиционния процес (ръководство). Варна, Наука и икономика, 2010.
15. Желев, Ив., С. Христова, М. Иванова. Управление на инвестиционния процес. Варна, Наука и икономика, 2016.
16. Илиев, Пл. Актуални въпроси на развитието на строителството. Варна, Наука и икономика, 2011.
17. Илиев, Пл. Бизнес оценяването в България. Варна, Наука и икономика, 2011.
18. Илиев, Пл. и др. Недвижимата собственост в България в условията на евроинтеграция. Варна, Наука и икономика, 2007.
19. Илиев, Пл. Състояние и тенденции в развитието на сектор „Операции с недвижими имоти“ в България. Варна, Наука и икономика, 2011.
20. Илиев, Пл., Ив. Йовчев. Финанси на строителните предприятия. Варна, Наука и икономика, 2011.
21. Йовкова, Й. и др. Недвижима собственост. Икономика и управление. София, ИК – УНСС, 2017.
22. Йовчев, Ив. Финанси на предприятието. Варна, Кръг, 2000.
23. Калинков, К., А. Господинова. Урбанистика. Варна, Наука и икономика, 2016.
24. Калинков, К. Урбанистика – Част II. Варна, Геа-принт, 2010.
25. Калинков, К., Р. Калчев. Комунално стопанство и благоустройство. Варна, Наука и икономика, 2007.
26. Калчев, Р. Управление на персонала. Варна, Наука и икономика, 2009.
27. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на човешките ресурси. Варна, Наука и икономика, 2014.
28. Класова, Св. Цените в системата на маркетинга. София, Стопанство, 2006.
29. Класова, Св. Цените в управлението на маркетинга на инвестиционни стоки. София, Стопанство, 2008.
30. Ковачев, А. Градоустройство – част I и II. София, Пенсофт, 2019.
31. Коев, Й. Кратък курс по предприемачество. Варна, Стено, 2016.
32. Костов, И. Развитие на дейността по оценяване на недвижими имоти в България. София, Дайрект Сървисиз, 2013.
33. Костов, И. Съвременни практики при оценяването на активи и бизнеси в България. Варна, Наука и икономика, 2023.
34. Костова, С. и др. Търговско предприемачество. София, Информа Интелект, 1999.
35. Къндева, Е., Е. Панайотова. Общини и общински дейности в развитите страни. София, Св. Кл. Охридски, 1994.
36. Левинсън, М. Финансови пазари. София, Класика и стил, 2004.
37. Макни, В. Скритото предприемачество. Варна, Наука и икономика, 2015.
38. Миланов, Ж. Местното самоуправление. София, Юриспрес, 2001.
39. Монеv, П. Местно управление и самоуправление (Ръководство). Варна, Наука и икономика, ИУ – Варна, 2004.
40. Монеv, П. Ценообразуване в строителството. Варна, Наука и икономика, 2018.
41. Никифоров, И. Градоустройство. Част III, IV и V. София, УАСГ/УНК/ 2005-2006.
42. Нэгл, Т. Стратегия и тактика ценообразования. Руководство по принятию решений, приносящих прибыль: Пер. с англ. СПб, Питер, 2004.
43. Пелов, Т. Фасилити мениджмънт – управление на сградния фонд. София, ИК – УНСС, 2015.
44. Радев, Н. Предприемачество и социални услуги. Велико Търново, Св. св. Кирил и Методий, 2011.
45. Сивков, Цв. Общината – основни публичноправни аспекти. София, Сиби, 2002.
46. Сивков, Цв. Основи на устройството на територията. София, Софи-Р”, 2008.
47. Станчева, Ан. Управление на проекти. Варна, Наука и икономика, 2008.
48. Тодоров, К. Бизнес предприемачество. София, БАРМП, 2011.
49. Чолаков, Ст. Наука за общинското самоуправление. Варна, Печ. „Изгрев”, 1936 (преиздадена – София, Букинист, Век 22, 1992).
50. Шарп, У., Г. Александер, Дж. Бэйли. Инвестиции (пер. с англ.). Москва, Инфра-М, 2018.

51. Шопов, Д., М. Атанасова. Управление на човешките ресурси. София, Тракия – М, 2009.
52. Barringer, B., R. Ireland. Entrepreneurship: Successfully Launching New Ventures. 5th Ed., Pearson, 2015.
53. Baum, A. Real Estate Investment (a strategic approach) - third edition. Routledge, 2015.
54. Birley, S., D. Mizyka, Mastering Entrepreneurship. London, Prentice Hall, 2001.
55. Brealey, R., St. Myers. Principles of Corporate Finance. Boston, Irvin McGraw-Hill, 2000.
56. Damodaran, A. Investment Valuation, University Edition (Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset). New Jersey, John Wiley & Sons, 2012.
57. Directive 2006/48/EC of the European parliament and of the council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast). // *Official Journal* of the European Union, L 177/1.
58. European Valuation Standards 2020, 9th edition, TEGoVA, 2020.
59. International Valuation Standards, London, IVSC, 2019.
60. Jowsey, E. Real Estate Concepts: A Handbook. Routledge, 2014.
61. Ling, D., W. Archer. Real Estate Principles: A Value Approach (5<sup>th</sup> Edition). McGraw-Hill Education, 2017.
62. Parr, R. Royalty Rates for Licensing Intellectual Property. John Wiley and Sons, 2007.
63. Pratt, Sh. Valuing a Business. New York, McGraw-Hill, 2008.
64. Pratt, Sh., J. Grabowski (R. Brealey - Foreword). Cost of Capital: Applications and Examples (5<sup>th</sup> Edition). New Jersey, John Wiley & Sons, 2014.
65. Pratt, Sh., J. Lifflander. Analysing complex appraisals for business professionals. McGraw-Hill Education, 2016.
66. Pratt, Sh., W. Morrison. Standards of Value: Theory and Applications (2<sup>nd</sup> Edition). New Jersey, John Wiley & Sons, 2013.
67. RICS Valuation – Global Standards, the 'Red Book Global Standards', London, RICS, 2019.
68. Shapiro, E., D. Mackmin, G. Sams. Modern Methods of Valuation (12<sup>th</sup> Edition). Routledge, 2019.
69. Sullivan, Arthur – Urban Economics, New York, 1996.
70. Uniform Standards of Professional Appraisal Practice (USPAP), 2020-2021 edition, Washington, The Appraisal Foundation, 2020.
71. White Paper on the Integration of EU Mortgage Credit Markets. Commission of the European Communities. Brussels, 2007.

**ТЕМАТИЧЕН ПЛАН (ВЪПРОСНИК)**  
**ЗА КОМПЛЕКСЕН ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА**  
**„БИЗНЕС ИКОНОМИКА” (БИ)**

1. Предприемачеството в общата икономическа теория. Развитие на предприемачеството в България.
2. Предприемачество и новаторство. Отличителни белези на предприемаческата организация. Условия за съществуване и развитие на предприемачеството.
3. Същност, особености и основни етапи на предприемаческия процес. Разработване на предприемачески план.
4. Етапи на предприемаческия процес при реализация на инвестиционни обекти (проучване, проектиране, изпълнение и въвеждане в експлоатация на инвестиционни обекти), видове договори и технология на сделката.
5. Предприемачески анализи при реализация на инвестиционни обекти. Идентифициране на факторите за успех и провал в предприемаческата дейност.
6. Предприемачески стратегии – същност, видове, разработване и реализация.
7. Обща характеристика на цените и ценообразуването. Същност, функции и значение на цените. Ценообразуващи фактори.
8. Ценова стратегия и ценова политика на предприятието.
9. Същност и структура на цените. Основни подходи и методи на фирменото ценообразуване.
10. Технология на еднопродуктовото и многопродуктовото ценообразуване. Ценообразуване и жизнен цикъл на стоките.
11. Механизъм и особености на ценообразуването в секторите на националното стопанство.
12. Операционна система на предприятието – същност и класификация.
13. Същност и обхват на операционната стратегия, операционни приоритети.
14. Проектиране на продукта и избор на процеса в производствената сфера.
15. Производствени процеси в предприятието – същност, принципи на организация, видове и структура на производствения процес.
16. Производствен цикъл – същност и значение, структура, начини на съчетаване на операциите.
17. Производствена структура – същност, типове и видове производствена структура, методи за проектиране.
18. Развитие, роля и фази на бизнес планирането.
19. Основни характеристики и елементи на бизнес плана.
20. Идентичност и цели на предприятието.
21. Стратегии на предприятието – основни характеристики и етапи на разработване. Стратегии за растеж, оцеляване и стабилизиране.
22. Пазарни и конкурентни позиции и стратегии на предприятието.
23. Проектиране и анализ на дължностите в предприятието.
24. Планиране на човешките ресурси.
25. Набор и подбор на персонала.
26. Структура и управление на възнагражденията.
27. Оценка и обучение на човешките ресурси.
28. Капитал на предприятията – същност, основни източници, увеличаване и намаляване на основния капитал.
29. Емисията на ценни книжа като способ за формиране на капитала – същност на акциите и облигациите, видове, емисия.
30. Стойност на парите във времето и приложението ѝ при оценка на икономическата ефективност на проектите (NPV и IRR).

31. Обща характеристика на анализа на финансовото състояние на предприятието – същност, етапи, методи, източници.
32. Основни показатели за анализ на финансовото състояние на предприятието.
33. Планиране на финансите на предприятието – видове и методи.
34. Логистичен подход към управление на материалните потоци – особености, резерви за повишаване на ефективността, материални и съпътстващи потоци в логистиката.
35. Логистична система – същност, видове, свойства, структура на логистичната система.
36. Вериги на доставка и концепцията за управление на веригите на доставка.
37. Логистично обслужване – същност, аспекти, равнища на логистично обслужване, цикъл на изпълнение на поръчките.
38. Логистичен мениджмънт – обхват и елементи, логистични стратегии, проектиране на логистичната система, управление на логистичните разходи.
39. Управление на продажбите – същност, място и роля във фирменото управление. Видове продажби и продажбени ситуации. Стимулиране на продажбите.
40. Същност и основни методи за анализ на продажбите. Фактори, влияещи върху продажбите. Планиране и прогнозиране на продажбите.
41. Цели и квоти за продажба – същност, значение, видове квоти и процедури при определянето им. Управление на територията и времето за продажба – същност, значение, елементи.
42. Персонална продажба – същност, организация и техники на етапите на продажбата. Търговски преговори – същност, предпоставки, етапи, стратегии и техники.
43. Същност на инвестициите и инвестиционния процес в предприятията.
44. Инвестиционна политика и заинтересовани страни в инвестиционния процес в предприятията.
45. Управление на разходите, финансирането и времето на проектите на предприятията.
46. Управление на основните етапи на инвестиционния процес.
47. Стандарти за оценяване, стандарти за стойността, подходи за оценяване.
48. Същност, етапи, задание и обхват на бизнес оценката.
49. Методи за оценяване, базиращи се на разходния подход.
50. Методи за оценяване, базиращи се на подхода на приходите и пазарния подход.

Забележка: Тематичният план (въпросник) за комплексен държавен изпит по специалността „Бизнес икономика“ (БИ) обхваща основни теми от следните профилиращи обучението по специалността дисциплини: „Предприемачество и инвестиционни обекти“, „Цени и ценообразуване“, „Операционен мениджмънт“, „Бизнес планиране“, „Управление на човешките ресурси“, „Финансиране на бизнеса“, „Логистика и управление на веригата на доставките“, „Управление на продажбите“, „Инвестиции и инвестиционен процес“, „Бизнес оценяване“. Приет е от катедра БИНИ на 21.11.2025 г.

#### ЛИТЕРАТУРА<sup>5</sup>

1. Благоев, Б., В. Янакиев, М. Ангелова, С. Киров. Управление на ценообразуването. Варна, ИУ – Варна, 2003.
2. Благоев, Бл. и др. Икономика на предприятието. Варна, Наука и икономика, 2009.
3. Благоев, Бл. и колектив. Стопанска логистика. Варна, ИУ – Варна, 2009.
4. Владимирова, Й., Б. Атанасов, Н. Игнатова. Цени и ценообразуване. София, Стопанство, 2016.
5. Георгиев, Ив. Основи на инвестирането. София, ИК – УНСС, 2013.
6. Георгиев, Ив., Цв. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, ИК – УНСС, 2013.
7. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Класика и Стил, 2002.
8. Есипов, В. Е. Цены и ценообразование. СПб., Питер, 2006.

---

<sup>5</sup> Студентите следва да използват и съответни нормативни актове, актуални към момента на провеждане на държавния изпит.

9. Желев, Ив., С. Христова, М. Иванова. Управление на инвестиционния процес. Варна, Наука и икономика, 2016.
10. Иванова, И., С. Благоева. Организация на производството в индустриалното предприятие. Варна, Наука и икономика, 2008.
11. Иванова, Р., Л. Годоров. Финансово-стопански анализ. София, Тракия - М, 2008.
12. Илиев, Пл. Бизнес оценяването в България. Варна, Наука и икономика, 2011.
13. Илиев, Пл., Ив. Йовчев. Финанси на строителните предприятия. Варна, Наука и икономика, 2011.
14. Калчев, Р. Управление на персонала. Варна, Наука и икономика, 2009.
15. Калчев, Р., К. Антонова. Управление на човешките ресурси. Варна, Наука и икономика, 2014.
16. Каменов, Д. Бизнес план. София, Евро принт, 2010.
17. Каменов, Д. Стратегическо бизнес планиране. София, ИИОМ „Оком“, 2008.
18. Класова, Св. Цените в системата на маркетинга. София, Стопанство, 2006.
19. Коев, Й. и др. Предприемачество и МСП. Варна, Наука и икономика, 2014.
20. Коев, Й. Основи на предприемачеството. Варна, Стено, 2003.
21. Корпоративная логистика, под общей и научной ред. дэн В. И. Сергеева, Москва, Инфра-М, 2004.
22. Костов, И. Развитие на дейността по оценяване на недвижими имоти в България. София, Дайрект Сървисиз, 2013.
23. Костов, И. Съвременни практики при оценяването на активи и бизнеси в България. Варна, Наука и икономика, 2023.
24. Мичева, Е. Международни цени и ценообразуване. II част. София, 1995.
25. Мичева, Е. Пазари, цени, маркетинг. I част. Пазарното ценообразуване: теория и практика. София, 1993.
26. Монеv, П. Ценообразуване в строителството. Варна, Наука и икономика, 2018.
27. Ненов, Т. Планиране и анализ на стопанската дейност на индустриалното предприятие. Варна, ИУ – Варна, 2003.
28. Славова, Ир. Бизнес планиране. София, Стопанство, 2007.
29. Спасова, Е. и др. Финансов мениджмънт. Варна, ИУ - Варна, 2000.
30. Станимиров, Евг. Управление на взаимоотношенията с клиентите: Концептуални основи. Варна, Наука и икономика, 2010.
31. Станчева, Ан. Управление на проекти. Варна, Наука и икономика, 2008.
32. Стоянов, Ст. Строително предприемачество. Варна, Наука и икономика, 2012.
33. Уотерс, Д. Логистика – Управление цепью поставок. Москва, Юнити, 2003.
34. Хаджиев, В. Икономическа статистика. Варна, Славена, 2008.
35. Харизанова, М. и др. Управление на човешките ресурси. Инвестиция в бъдещето. София, Авангард Прима, 2006.
36. Чейз, Р., Ф. Джейкобз, Н. Аквилано. Производственный и операционный менеджмент. Десятое издание, Москва, Вильямс, 2007.
37. Шопов, Д., М. Атанасова. Управление на човешките ресурси. София, Тракия - М, 2009.
38. Damodaran, A. Investment Valuation, University Edition (Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset). New Jersey, John Wiley & Sons, 2012.
39. Daniel, W., J. Terrell. Business Statistics for Management & Economics: 7 ed., Houghton Mifflin College Div., 1995.
40. European Valuation Standards 2020, 9th edition, TEGoVA, 2020.
41. International Valuation Standards, London, IVSC, 2019.
42. Pratt, Sh., J. Grabowski (R. Brealey - Foreword). Cost of Capital: Applications and Examples (5<sup>th</sup> Edition). New Jersey, John Wiley & Sons, 2014.
43. Pratt, Sh., J. Lifflander. Analysing complex appraisals for business professionals. McGraw-Hill Education, 2016.
44. Pratt, Sh., W. Morrison. Standards of Value: Theory and Applications (2<sup>nd</sup> Edition). New Jersey, John Wiley & Sons, 2013.
45. RICS Valuation – Global Standards, the 'Red Book Global Standards', London, RICS, 2019.
46. Shapiro, E., D. Mackmin, G. Sams. Modern Methods of Valuation (12<sup>th</sup> Edition). Routledge, 2019.
47. Stevenson, W. Production/Operation Management, IRWIN, 1999.
48. Uniform Standards of Professional Appraisal Practice (USPAP), 2020-2021 edition, Washington, The Appraisal Foundation, 2020.

## ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА ПО СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Разработването на дипломна работа представлява завършващ етап на обучението по специалността. Дипломната работа трябва да демонстрира способностите на студента бакалавър да изследва конкретни икономически явления и процеси съобразно специалността и писмено да излага постигнатите резултати – изводи и препоръки. Нейното съдържание не трябва да е преписан материал, а да се представят гледни точки на различни автори, фактически данни, техния анализ и възможности за подобряване на изследваните икономически проблеми (процеси), свързани с икономическото състояние на дадена фирма или друг обект на изследване. За одобряване на тема и определяне на научен ръководител се подава заявление до ръководител катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти“ (катедра БИНИ) по образец (вж. приложение 1).

2. Структурата на дипломната работа трябва да включва следните елементи: заглавна страница, съдържание, увод, две (три) глави с параграфи, заключение, приложения и използвана литература.

3. Заглавната страница съдържа: Икономически университет – Варна и от ляво логото; Стопански факултет; катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти“ и от дясно логото; текста „Дипломна работа“; тема; текста „за получаване на образователно-квалификационната степен „бакалавър“; данни за дипломанта (име и фамилия, специалност, факултетен номер); данни за научния ръководител (научно звание и степен, име и фамилия); място и година на разработване (вж. приложение 2).

4. Темата на дипломната работа трябва да бъде кратка, ясна с посочен обект на изследване. Критериите за икономическа тема са: да бъде в областта на икономиката, да се отнася за решаване на конкретни икономически въпроси в областта на специалностите; да бъде ориентирана към практико-приложни резултати (ползи) за фирми, административно-териториални единици (области и общини), по-големи населени места (градове), агенции за недвижими имоти и други. При избора на тема студентите бакалаври могат да ползват списък с примерни теми за дипломна работа за съответните специалности. Предложените примерни теми не ограничават правото на избор и на други теми от студентите. Избраната тема от студента се уточнява и прецизира заедно с определения научен ръководител от Катедрения съвет към катедра БИНИ.

5. Обемът на бакалавърската дипломната работа се препоръчва да бъде от 50 до 65 стандартни страници.

6. Съдържанието на дипломната работа трябва да включва заглавията на структурните елементи (вж. т. 2) със съответстващите им страници.

7. Уводът се препоръчва да бъде от 2 до 3 страници. Той има въвеждащ характер и включва:

7.1. Актуалност на темата. Темата трябва да е значима от икономическа гледна точка за дадена фирма (търговска, индустриална, строителна, агенция за недвижими имоти и др.), публична институция (областна администрация, община и др.), което се аргументира по подходящ начин (да съдържа отговор на въпроса: „Защо трябва да изследваме точно този икономически проблем?“).

7.2. Обектът на изследване трябва да бъде фирма или публична организация като е препоръчително да бъде: голямо предприятие, агенция, банка, административно-териториална единица (област или община), по-голямо населено място (град), регион, цялата страна, страна от Европа и др. Препоръчително е обектът на изследване да се посочи в темата (заглавието).

7.3. Предметът на изследване е конкретизация на обекта до разпознаване на негови отделни процеси, признаци, черти, свойства, елементи, функции и др., т.е. до единичното. Предметът и обектът се отнасят като част към цяло. Ако обектът се припознае като по-общото,

то предметът съдържа неговата конкретизация. Препоръчително е предметът да се отрази в темата (заглавието).

7.4. Целта, която си поставя авторът на дипломната работа трябва да бъде ясно и точно формулирана, да присъства пряко или косвено в заглавието на дипломната работа. Целта показва главното в идейния замисъл на студента бакалавър и може да се дефинира като връзка „средство – търсен резултат“. Целта на автора обикновено се записва по следния примерен начин: „Целта, която си поставя авторът на дипломната работа е да изследва състоянието на управлението на инвестициите във фирма „XXX“ гр... (дотоук е средство) и на тази основа да посочи препоръки за неговото подобряване.“ (това е резултатът).

7.5. Задачите на разработката трябва да произтичат от целта и да подпомагат нейното постигане. Всяко несъответствие между формулираните задачи и възприетата цел прави анализът неопределен, аморфен и с наличие на редица слабости. Формулирането на задачите на практика се определя от заглавията на главите, посочени в съдържанието на разработката, примерно: в съдържанието, заглавието: „ГЛАВА ПЪРВА. ОСНОВНИ ТЕОРЕТИЧНИ ВЪПРОСИ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ“, се записва като първа задача, например: „Да се разгледат основните теоретични въпроси на инвестициите“.

7.6. В увода е препоръчително да се посочат използваните методи, ограниченията на анализа, особеностите на използваните емпирични данни и друга информация, литературата, възприета теза и др. Уводът е обобщено изложение на основните елементи на всяко научно изследване като се препоръчва окончателният вариант да се разработи след неговото завършване.

8. Примерно съдържание на основната част:

8.1. Глава първа. Представява теория и/или методика на изследването и се препоръчва да бъде от 15 до 20 стандартни страници. Тя трябва да включва теоретико-методологическите основи на избрания икономически проблем (темата) и обхваща: теоретични въпроси, концепции, теоретични модели, система от показатели, формули за изчисляване, процедури за изчисляване, информация за изчисляване, описание на методите на изследване и др. Студентът бакалавър задължително посочва под линия източниците на използваната от него научна литература, методика или методология за анализ на икономическия проблем.

8.2. Глава втора. Представява аналитична част и се препоръчва да бъде от 20 до 30 стандартни страници. Тя включва: характеристика на обекта на изследване, анализ на състоянието, развитието и факторите, които обуславят изследвания икономически проблем (процес); използват се изследователските методи за анализ, посочени в глава първа.

При избор от студента бакалавър на съдържание от две глави, във втора глава трябва да се включат: възможностите (насоки) за решаване (подобряване) на изследвания проблем (процес); посочва се къде, чрез каква система или модел и кой, по какъв начин ще се решат проблемите; предложенията на студента бакалавър за решаването на икономическите проблеми.

8.3. Глава трета. При избор от студента бакалавър на съдържание от три глави, глава трета трябва да бъде в обем от 15 до 20 стандартни страници и да включва: възможностите (насоки) за решаване (подобряване) на изследвания проблем (процес), посочва се къде, чрез каква система или модел и кой, по какъв начин ще се решат проблемите, предложенията на студента бакалавър за решаването на икономическите проблеми.

8.4. Таблиците се поставят след текста, в който се споменават. Всяка таблица трябва да има заглавие, разположено над нея центрирано с шрифт болд (болд, 12); преди заглавието, подравнено в дясно се поставя текстът „Таблица №“, където № е пореден номер на таблица в рамките на цялата разработка; под таблицата се посочва източникът на данни (италик, 12), например:

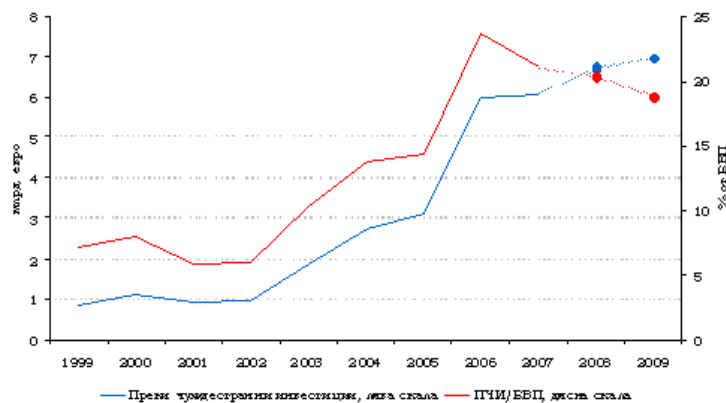
Таблица 1

Основни макроикономически показатели на България за периода 20.. – 20.. г.

№	Показатели	Единица мярка	Години				
			20..	20..	20..	20..	20..
1	2	3	4	5	6	7	8

Източник: Фирма „.....наименование“ ... (правна форма – ЕТ, ООД и др.), гр. ... (седалище на фирмата) или: Сайт на Националния статистически институт – <http://www.nsi.bg>.

8.5. Фигурите се поставят след текста, в който се споменават. Всяка фигура трябва да има номер и заглавие, които се поставят центрирано под нея (болд, 12), като знакът „№” е пореден номер на фигурата в рамките на цялата разработка; под заглавието се поставя източник (италик, 12).



**Фиг. 1. Преки чуждестранни инвестиции в България**

Източник: Сайт на Българска агенцията за инвестиции – <http://investbg.government.bg/>.  
 (или проучвания на автора; адаптирано от автора по източник ...)

8.6. Приложенията включват фактически данни, оформени в таблици и фигури. Всяко приложение трябва в горния десен ъгъл да съдържа текста „Приложение №”, като се подреждат по възходящ ред; центрирано с шрифт болд 12 се разполага заглавието на приложението, а под него – източникът на данни, например:

Приложение 1

Основни макроикономически показатели на България за периода 20.. – 20.. г.

№	Показатели	Единица мярка	Години				
			20..	20..	20..	20..	20..
1	2	3	4	5	6	7	8

Източник: Фирма „.....наименование“ ... (правна форма – ЕТ, ООД и др.), гр. ... (седалище на фирмата) или: Сайт на Националния статистически институт – <http://www.nsi.bg>; и др.

8.7. За всички използвани в дипломната работа фигури, данни в таблиците, формули и т.н., които не са на автора, трябва да се цитира източник – автор, нормативен акт (закон, правилник, наредба), фирма или публична институция, уеб сайт и други. Цитирането на литературните източници в текста става чрез бележка под черта, подредени във възходящ ред за цялата разработка.

9. Заключение се препоръчва да бъде в обем от 2 до 3 стандартни страници и трябва да обобщава основните резултати от изследването, под формата на изводи и препоръки, които са аргументирани в предходния текст на дипломната работа.

10. Използваната литература и други източници се оформят най-накрая на дипломната работа, под формата на списък на използваните източници, подредени по азбучен ред в следната последователност: източници на български език; източници на чужд език; уеб сайтове (интернет адреси) като се посочва на кого е сайта, например: – <http://www.nsi.bg> – сайт на Националния статистически институт; <http://www.astrabioplant.bg/en/home.html> – сайт на фирма „Астра Биоплант“ ЕООД, гр. Русе.

11. За нуждите на защитата на дипломната работа студентът бакалавър разработва експозе, което представлява кратко резюме на дипломната работа в препоръчителен обем от 2 до 3 страници и съдържа: актуалност на темата, обект и предмет на изследване, цел, задачи, основни резултати – изводи и препоръки. Експозето може да бъде представено и под формата на Power Point презентация.

12. Типографско оформление на дипломната работа.

12.1. Разработката трябва да е разпечатана на листи формат А4, едностранно, с примерни полета: горе – 21 mm, долу – 22 mm, ляво – 30 mm, дясно – 20 mm, така че да се получат 30 реда на страница и около 60 знака на ред (в зависимост от обема и подвързването); препоръчително е за основния текст да се използва шрифт Times New Roman, с височина на буквите 14 pt; разстояние между редовете – 1,5; подравняване на текста – двустранно. Заглавията на разделите – 14 pt, удебелен шрифт, центрирано.

12.2. Уводът, заглавията на главите, заключението, приложенията, използваната литература и други източници започват на нова страница, а параграфите следват текста, като се оставя един ред отстояние.

12.3. Всички страници трябва да бъдат номерирани във възходящ ред с арабски цифри в десния ъгъл долу. На заглавната страница не се поставя номер, но тя се брои като първа.

13. За осъществяване на процеса на разработване на дипломната работа се провеждат най-малко три консултации в кабинета на научния ръководител по време на семестъра или онлайн, чрез Google Meet. Задължително на научния ръководител се представят разпечатани на хартия: а) разработен от студента график за разработване на дипломната работа (вж. приложение 3); б) вариант на отделни части от дипломната работа. **Завършената дипломна работа се представя на хартия или на файл на Microsoft Word на научния ръководител за последен преглед и бележки най-късно седем дни преди крайния срок за нейното предаване в катедра БИНИ. Окончателният вариант на дипломната работа подлежи на проверка за плагиатство, което изисква определено технологично време (не по-малко от три дни преди крайния срок за предаване) и е основание за нейното допускане, респ. недопускане до защита.**

14. Съгласно регламента в ИУ – Варна:

„Чл. 69 (2) *Право на защита на дипломна работа получава студент със среден успех от следването най-малко Много добър 4,50*”<sup>6</sup>.

15. Научен ръководител на дипломанта може да бъде всеки преподавател от катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти”, а при необходимост и от други катедри. Научният ръководител подпомага дипломанта при определяне/ прецизиране на темата, при избора на литературни и други източници, при структурирането на текста и при цялостното оформление. Темите на дипломните работи и научните ръководители се одобряват на заседание на катедра БИНИ въз основа на заявление по образец (приложение 1), което се подава от студента, лично или на приносител, на хартия или онлайн на попълнен файл на Microsoft Word на имейла на катедра БИНИ от 01.12.2025 г. до 12.12.2025 г. или след сесията от 09.02.2026 г. до 18.02.2026 г.

16. След приключване на работата по дипломната работа и при успешно преминала проверка за плагиатство, тя се представя от дипломанта на научния ръководител за подпис и се предава в един екземпляр за рецензиране в кабинет Н-111 (методичният кабинет на катедра БИНИ) в срок, обявен на интернет страницата на катедрата.

---

<sup>6</sup> Правилник за дейността на ИУ – Варна, достъпен на: [https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/regulations/Pravilnik\\_UE.pdf](https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/regulations/Pravilnik_UE.pdf).

17. Критерий за допускане на дипломната работа до защита е стойност на показателя КС2 (от проверката за плагиатство) не по-висока от 25%, както и липсата на текстове, генерирани директно чрез използването на изкуствен интелект.

17а. Критериите за качество на дипломната работа са: наличие на всички задължителни елементи за едно научно изследване, познаване и интерпретиране на литературата и оформяне на цитати, събиране и обработка на данни, оформяне на таблици и фигури и направа на анализ, а не описание, правилно формулиране на изводи и препоръки, изразяване на собствено мнение.

18. Допускане до защита – съгласно: „Чл. 37. (1) В процедурата по защита на дипломна работа участват членовете на държавната изпитна комисия, научният ръководител на дипломанта и рецензентът на дипломната работа.

(2) Назначеният от ръководителя на катедрата научен ръководител на дипломанта допуска или недопуска дипломната работа до защита. Допускането до защита се удостоверява с подписа на научния ръководител на заглавната страница на дипломната работа.”<sup>7</sup>

19. Рецензентът на дипломната работа се определя на катедрен съвет по предложение на ръководителя на катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти”. Рецензентът прочита внимателно дипломната работа и на тази основа подготвя и представя писмена рецензия в 2 екземпляра два дни преди обявената дата за защита. Дипломантът трябва да се запознае със съдържанието на рецензията ден преди защитата и да подготви своите отговори. Съгласно чл. 37, ал. (3) „Назначеният от ръководителя на катедрата рецензент на дипломната работа в рецензията си: 1. дава становище относно наличието или липсата на плагиатство (респ. недостоверност) на представените данни в дипломната работа; 2. характеризира качествата на разработката, посочва нейните силни и слаби страни с аргументирани бележки и препоръки; 3. задава въпроси за дискусия (защита) по дипломната работа.

(4) Рецензентът може да предложи на държавната изпитна комисия оценка в точки от 0 до 100.

(5) Всеки от членовете на държавната изпитна комисия оценява знанията, уменията и компетентностите, демонстрирани от дипломанта, по точкова система в диапазон от 0 до 100 точки.

(9) **В случай че научният ръководител или рецензентът на дипломната работа установят практика на плагиатство: 1. Дипломантът не се допуска до защита на дипломната работа; 2. Ръководителят на съответната катедра писмено информира декана на факултета за установените факти; 3. Деканът на факултета предприема нужните действия за санкциониране на студента.**”<sup>8</sup>

20. Процедура по защита. Защитата се извършва по предварително обявен график и списък на дипломантите. Желателно е научният ръководител и рецензентът да присъстват на защитата и да участват в дискусията. Препоръчва се кратко представяне на разработката (експозе) или директна демонстрация на разработената дипломна работа чрез презентация с помощта на мултимедияен проектор и файл на PowerPoint.

Съгласно: „Чл. 39. (1) Държавните изпити следва да включват достатъчно технологично време за изпълнение на конкретните процедури.

(2) Продължителността на процедурата по защитата на дипломна работа пред държавната изпитна комисия е до 30 минути, в което време се включват: кратко представяне (експозе) по дипломната работа (до 10 мин.), представяне на рецензията и въпроси към дипломанта (до 10 мин.) и защита на дипломната работа (до 10 мин.)”<sup>9</sup>.

21. Студентите дипломанти се явяват на защита в приличен вид и с лични предпазни средства при необходимост.

---

<sup>7</sup> Пак там.

<sup>8</sup> Пак там.

<sup>9</sup> Пак там.



**ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА**  
**КАТЕДРА „БИЗНЕС, ИНВЕСТИЦИИ, НЕДВИЖИМИ ИМОТИ“**



**ДО РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА**  
**„БИЗНЕС, ИНВЕСТИЦИИ,**  
**НЕДВИЖИМИ ИМОТИ“**

**З А Я В Л Е Н И Е**

ОТ .....,  
(име, презиме и фамилия)

..... курс, фак. № ....., група ....., редовно/дистанционно обучение

Специалност:  Предприемачество и инвестиционен мениджмънт  
 Недвижими имоти и инвестиции  
 Бизнес икономика

Телефон за контакти: ....., e-mail:.....

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА,**

Моля да ми бъде утвърдена следната тема за дипломна работа:

.....  
.....  
.....

Декларирам, че съм запознат с чл. 69 от Правилника на Икономически университет – Варна и независимо от определения ми научен ръководител при липса на успех ще се явя на комплексен писмен изпит по специалността.<sup>10</sup>

Средният ми успех до предходния семестър е: .....

Запознат/а съм с изискванията за разработване на дипломна работа.

С уважение: .....,  
(подпис, име, фамилия)

Дата: ..... 20..... г.

<sup>10</sup> Вж. чл. 69 от Правилник за дейността на ИУ – Варна: (1) Обучението по ОКС „бакалавър“ и „магистър“ завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа. (2) Право на защита на дипломна работа получава студент със среден успех от следването най-малко Много добър 4,50.



**ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА**  
**СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ**  
**КАТЕДРА „БИЗНЕС, ИНВЕСТИЦИИ, НЕДВИЖИМИ ИМОТИ“**



## **ДИПЛОМНА РАБОТА**

**на тема: „.....“**

за получаване на образователно-квалификационната степен  
**„бакалавър“**

Дипломант: .....  
(име, презиме, фамилия,  
спец. ...., фак. № .....) )

Научен ръководител: .....  
(доц. д-р име, фамилия)

**Варна**  
**20... г.**

**Г Р А Ф И К**  
за разработване на бакалавърска дипломна работа<sup>11</sup>

№	Задачи	Индикативна дата
1	2	3
1	Избор на тема за дипломна работа	до 12.12.2025 г. или след сесията до 18.02.2026 г.
2	<b>Подаване на заявление по образец (приложение 1) в каб. Н-111 до ръководител катедра БИНИ за утвърждаване на тема за бакалавърска дипломната работа</b>	<b>от 01.12.2025 г.</b> до 12.12.2025 г. или след сесията <b>от 09.02.2026 г.</b> до 18.02.2026 г.
3	Определяне на научен ръководител на дипломната работа и консултация за прецизиране на темата на дипломната работа	до 19.12.2025 г. или до 25.02.2026 г.
4	Представяне на библиографска справка (списък с литература)	23.12./02.03.2026 г.
5	Представяне на примерно съдържание (план) на дипломната работа	07.01./06.03.2026 г.
6	Представяне на текст с избрана методика на изследване ( <i>глава първа</i> ) на основата на проучена литература по темата	10.02./24.03.2026 г.
7	Представяне на данни на основата на проучване, събрани и оформени от студента бакалавър в таблици	17.02./31.03.2026 г.
8	Представяне на анализ на събраната информация за обекта на изследване и препоръки за решаване на икономическия проблем ( <i>глава втора</i> )	15.04./07.05.2025 г.
9	Представяне на анализ на събраната информация за обекта на изследване и препоръки за решаване на икономическия проблем ( <i>глава трета</i> )	29.05.2026 г.
10	Представяне на проект на дипломната работа, с включени увод и заключение, обсъждане на проекта с научния ръководител и записване на бележки	02.06.2026 г.
11	Представяне на научния ръководител на <i>подобрен вариант</i> на дипломната работа с отстранени бележки, окончателно оформяне на дипломната работа	08.06.2026 г.
12	Представяне на <i>окончателен вариант</i> на дипломната работа на научния ръководител за проверка за плагиатство	10.06.2026 г.
13	<b>Представяне на отпечатан окончателен вариант на дипломната работа и подаване на заявление за явяване на защита</b>	<b>До 12.06.</b> (срокът ще бъде публикуван на интернет страницата на катедрата през месец май 2026 г. в раздел „Дипломиране“)
14	<b>Защита на дипломната работа</b>	<b>От 23.06-26.06.2026 г.,</b> съгласно график за защита на дипломна работа (ще бъде публикуван на по-късен етап)

**ПРИМЕРНИ ТЕМИ**

<sup>11</sup> Графикът е препоръчителен и се представя от студента бакалавър на преподавателя, който му е определен за научен ръководител.

## ЗА ДИПЛОМНА РАБОТА ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ИНВЕСТИЦИОНЕН МЕНИДЖМЪНТ“ (ПИМ)

*Избраната тема за дипломна работа трябва да съответства на специалността, по която студентът се обучава. Обект на изследване може да бъде предприемаческа или друга организация, консултантска фирма, проектантско бюро, инвестиционна компания, дружество, управляващо реални активи; банкова институция, застрахователно дружество, агенция; публична институция, дирекция, отдел, звено и др. по управление на инвестиционни проекти, по управление на инвестиционната дейност, по управление на персонала; по ценообразуване; по логистика; по публично-частни партньорства, по провеждане на търгове и конкурси, по оценяване, и др.*

1. Анализ на производствените и реализационните разходи в ...
2. Подобряване на използването на машинния парк в ...
3. Възможности за обновяването на основния капитал в ...
4. Анализ на печалбата в ...
5. Планиране на инвестициите в ...
6. Икономическа ефективност на инвестициите в ...
7. Анализ на инвестициите в ...
8. Анализ на инвестиционната дейност в.....
9. Анализ на инвестиционен проект за .....
10. Подобряване на инвестиционната политика в община ...
11. Подобряване на реализацията на инвестиционните проекти във фирма ...
12. Подобряване на взаимоотношенията на консултантска фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
13. Подобряване на взаимоотношенията на проектантска фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
14. Подобряване на взаимоотношенията на строителна фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
15. Подобряване на управление на качеството във фирма ...
16. Внедряване на система за управление на качеството във фирма ...
17. Подобряване използването на оборотния капитал в ...
18. Ценова политика на ... (предприемаческа или друга организация, консултантска фирма, проектантско бюро, инвестиционна компания, дружество, управляващо реални активи и др.)
19. Ценова стратегия и тактика на ... (предприемаческа или друга организация, консултантска фирма, проектантско бюро, инвестиционна компания, дружество, управляващо реални активи и др.)
20. Ценова и неценова конкуренция на инвестиционния пазар (на примера на ... предприемаческа или друга организация, консултантска фирма, проектантско бюро, инвестиционна компания, дружество, управляващо реални активи и др.)
21. Механизъм за формиране на цените на инвестиционния пазар (на примера на ...)
22. Възможности за усъвършенстване на нормативната база за ценообразуване на микроравнище (на примера на ...)
23. Цени и технология на образуване на цената на продукцията с междинно потребление (на примера на ...)
24. Цени и технология на образуване на цената на продукцията с крайно потребление (на примера на ...)
25. Алтернативни методи за формиране на цените (на примера на ... предприемаческа или друга организация, консултантска фирма, проектантско бюро, инвестиционна компания, дружество, управляващо реални активи и др.)
26. Влияние на международните цени върху ценообразуването в инвестиционния процес.
27. Качество на продукцията в ...
28. Социално развитие в ...
29. Организационна структура на ...
30. Управленският труд в ...

31. Стил и метод на работа на ръководителя на фирма ...
32. Рационализиране на системата на управление на ...
33. Планиране на дейностите в ...
34. Ефективност на маркетинговата дейност в ...
35. Стратегия на фирма ...
36. Финансова стратегия на ...
37. Икономическа ефективност на иновационната дейност в ...
38. Внедряване на продуктови иновации в ...
39. Стимулиране на иновациите в ...
40. Продуктово-технологична стратегия на ...
41. Проблеми пред финансирането на иновативните компании.
42. Ролята на технологичния трансфер за развитието на производствата в сферата на ...
43. Организацията на труда в ...
44. Осигуреността с работна сила в ...
45. Работното време на персонала в ...
46. Стимулиране на персонала в ...
47. Работната заплата в ...
48. Производителността на труда в ...
49. Социално-психологически аспекти на труда в ...
50. Подбор на персонала в ...
51. Кадрова политика на ...
52. Усъвършенстване на логистиката на доставките в ...
53. Изготвяне на логистична стратегия на ...
54. Управление на логистичните разходи в ...
55. Управление на складовото стопанство в ...
56. Анализ на осигуреността с материални ресурси в ...
57. Анализ на използването на материалните ресурси в ...
58. Анализ на логистичните дейности в ...
59. Стратегически решения за подобряване на логистичната дейност в ...
60. Управление на отношенията/риска във веригата за доставки на ...
61. Териториално-устройствена политика на община ...
62. Национално и местно равнище на регионалната политика в България.
63. Селищна мрежа в община ...
64. Икономически връзки между общините ...
65. Опазване на околната среда в община ...
66. Комуникационно-транспортната мрежа в община ...
67. Подобряване на дневния и седмичния отдих на населението в община ...
68. Проблеми на реконструкцията на жилищната територия в община ...
69. Демографско състояние на община (област) ...
70. Жилищният проблем и жилищна политика в ...
71. Жилищна среда в ...
72. Социална инфраструктура в ...
73. Техническа инфраструктура в ...
74. Основни икономически функции на община ...
75. Функциите на местното самоуправление в община ...
76. Местна икономика и местно самоуправление в ...
77. Местно самоуправление и местна финансова политика в ...
78. Общинският бюджет на община ...
79. Стратегия на община ... (за социално-икономическото и териториално-устройственото развитие)
80. Ролята на община ... за развитието на региона
81. Подобряване на инвестиционната политика в община ...
82. Икономически взаимоотношения на фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес

83. Оценяването на активи в ...
84. Развитие на оценяването на ...
85. Бизнес оценяването в дейността на ...

### **ПРИМЕРНИ ТЕМИ ЗА ДИПЛОМНА РАБОТА ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „НЕДВИЖИМИ ИМОТИ И ИНВЕСТИЦИИ” (НИИ)**

*Избраната тема за дипломна работа трябва да съответства на специалността, по която студентът се обучава. Обект на изследване може да бъде агенция за недвижими имоти, инвестиционна или оценителска компания, компания за управление на недвижима собственост, фасилити мениджмънт компания; банкова институция или застрахователно дружество; публична институция, дирекция, отдел, звено и др. по недвижими имоти и инвестиции, по реализация на инвестиционни проекти и развитие на недвижимите имоти, по фасилити мениджмънт и др.*

1. Устройствено планиране на селищната територия
2. Устойчиво развитие на градовете (на примера на град ...)
3. Кадастрално-административна информационна система на Република България
4. Определяне на потенциала на застрояване на земята за строителство
5. Развитие на транспортната инфраструктура в България/община .../град ...
6. Териториално разрастване на големите градове в България
7. Инвестиционна привлекателност на земята за строителство
8. Земята за строителство и строителното предприемачество
9. Динамика на чуждестранните инвестиции в България
10. Динамика на инвестициите в ... (на примера на жилища, молове, голф комплекси, затворени комплекси, ваканционни комплекси, логистични паркове и др.)
11. Планиране на инвестициите във фирма ...
12. Подобряване на реализацията на инвестиционните проекти във фирма ...
13. Контрол на инвестициите във фирма ...
14. Икономическа обосновка на инвестиционен проект ... към фирма ...
15. Подобряване на взаимоотношенията на консултантска фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
16. Подобряване на взаимоотношенията на проектантска фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
17. Подобряване на взаимоотношенията на строителна фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
18. Подобряване на управление на качеството във фирма ...
19. Внедряване на система за управление на качеството във фирма ...
20. Подобряване на качеството на посредническите услуги при продажба или отдаване под наем на жилища в ...
21. Подбор на сътрудници в ...
22. Използване на тестове и интервю при подбор на персонал
23. Усъвършенстване на техниките за подбор
24. Възможности за подобряване на екипната работа в ...
25. Пътища за стимулиране на сътрудниците в ...
26. Проблеми при оценяването на трудовото представяне в ...
27. Ценова политика на фирма ... (агенция за недвижими имоти / компания за управление на недвижима собственост / фасилити мениджмънт компания и др.)
28. Ценова стратегия и тактика на фирма ... (агенция за недвижими имоти / компания за управление на недвижима собственост / фасилити мениджмънт компания и др.)

29. Механизъм за формиране цените в бизнеса с недвижими имоти на първичния / на вторичния пазар (на примера на ...)
30. Възможности за усъвършенстване на нормативната база за ценообразуване на микроравнище (на примера на ...)
31. Цени и технология на образуване на цената на продукцията с междинно потребление (на примера на ...)
32. Цени и технология на образуване на цената на продукцията с крайно потребление (на примера на ...)
33. Технология на формиране на цените на посредническите услуги (на примера на ...)
34. Алтернативни методи за формиране на цените (на примера на ... агенция за недвижими имоти / компания за управление на недвижима собственост / фасилити мениджмънт компания и др.)
35. Влияние на международните цени върху бизнеса с недвижими имоти
36. Маркетингови проучвания на недвижими имоти и маркетингова информационна система
37. Изследване жизнения цикъл на недвижимите имоти
38. Разработване на стратегии за избор на целеви пазар и позициониране на недвижимите имоти
39. Потребителски интереси и пазарно поведение на инвеститорите в недвижими имоти
40. Организация и технология на продажбите на недвижими имоти в публичния сектор (на примера на...)
41. Организация и технология на онлайн продажбите на недвижими имоти във фирма ...
42. Маркетингов микс на фирма за недвижими имоти
43. Разработване на конкурентна маркетингова стратегия във фирма ...
44. Маркетингово планиране и разработване на маркетингов план на фирма ...
45. Управление на маркетинговата дейност във фирма ...
46. Оценка на недвижими имоти в ...
47. Развитие на оценяването на ...
48. Бизнес оценяването в дейността на ...

### **ПРИМЕРНИ ТЕМИ ЗА ДИПЛОМНА РАБОТА ЗА СТУДЕНТИТЕ БАКАЛАВРИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „БИЗНЕС ИКОНОМИКА” (БИ)**

*Избраната тема за дипломна работа трябва да съответства на специалността, по която студентът се обучава. Обект на изследване може да бъде бизнес организация в областта на индустрията, търговията, услугите и други бизнес сектори на икономиката; публична институция, дирекция, отдел, звено; неправителствена организация и др.*

1. Предприемачески процес в (сектор, предприятие)
2. Развитие на българското предприемачество
3. Предприемачески процес, прозорци, стратегии и планове
4. Предприемачески процес в строителството
5. Операционна стратегия и операционна система на предприятието
6. Проектиране на продукта и избор на процеса в производствената сфера
7. Производствени процеси в предприятието
8. Производствен цикъл в предприятието
9. Производствена структура на предприятието
10. Мениджърски концепции, стратегии и модели в предприятието
11. Бизнес среда на предприятието
12. Антикризисно управление в предприятията
13. Производствените и реализационните разходи в ...
14. Икономическа ефективност на инвестициите в ...
15. Организационна структура на ...
16. Управленският труд в ...

17. Стил и метод на работа на ръководителя на фирма ...
18. Рационализиране на системата на управление на фирма ...
19. Планиране на производствено-стопанската дейност в ...
20. Маркетингът във фирма ...
21. Стратегия на фирма ...
22. Продуктово-технологична стратегия на фирма ...
23. Организацията на труда в ...
24. Стимулиране на персонала в ...
25. Производителността на труда в ...
26. Социалнопсихологически аспекти на труда в ...
27. Кадрова политика на ...
28. Проектиране и анализ на длъжностите в предприятието
29. Планиране на човешките ресурси в ...
30. Набор и подбор на персонала в ...
31. Структура и управление на възнагражденията в ...
32. Оценка и обучение на човешките ресурси в ...
33. Анализа на стопанската дейност на ...
34. Диагностичен анализ – същност, видове, принципни схеми
35. Съдържание и модели на системата за планиране и контрол на дейността на предприятието
36. Диагностика на обкръжението на бизнес организациите
37. Диагностика и анализ на средата на фирмата
38. Материално-техническо осигуряване в ...
39. Производствено-техническа база на ...
40. Икономически взаимоотношения на фирма ... с останалите участници в инвестиционния процес
41. Формиране на капитала на предприятията чрез емисия на ценни книжа
42. Кредитиране на предприятията
43. Лизингът като форма на финансиране на предприятията
44. Капиталово бюджетиране в предприятие ...
45. Анализ на финансовото състояние на предприятие ...
46. Планиране на финансите на предприятие ...
47. Същност и значение на инвестициите за предприятията
48. Инвестиционен процес в предприятията
49. Анализ на инвестициите в ...
50. Инвестиционна политика на предприятията
51. Финансиране на инвестиционни проекти
52. Организация на реализацията на инвестиционните проекти на предприятията
53. Динамика на инвестиции на примера на ...
54. Планиране на инвестициите във фирма ...
55. Тенденции на инвестициите във фирма ...
56. Контрол на инвестициите във фирма ...
57. Икономическа ефективност на инвестиционен проект ... във фирма ...
58. Анализ на взаимоотношенията на фирма ... със заинтересованите страни
59. Подобряване управлението на качеството във фирма ...
60. Внедряване система за управление на качеството във фирма ...
61. Развитие на иновационната дейност в ...
62. Стимулиране на иновациите в ...
63. Икономическа ефективност на иновационната дейност във фирма ...
64. Ценова стратегия и тактика на ... фирми (на примера на ...)
65. Механизъм на формиране цените в сектор ...
66. Анализ и възможности за усъвършенстване нормативна база за ценообразуване на микро равнище (фирма)
67. Ценообразуване на продукцията в ...
68. Ценова политика на фирма ...
69. Ценови механизъм и методи за ценообразуване в ...

70. Логистичен подход към управление на материалните потоци в ...
71. Логистична система в ...
72. Логистично обслужване в ...
73. Логистичен мениджмънт в ...
74. Развитие на концепциите по качество – тотално управление на качеството (TQM)
75. Съвременни подходи за управление на качеството
76. Качество на продукцията в ...
77. Методи за управление на качеството в ...
78. Стандартизацията в съвременните пазарни условия
79. Проектиране на системи за управление на качеството (СУК)
80. Управление на продажбите в ...
81. Анализ, планиране и прогнозиране на продажбите в ...
82. Персонални продажби
83. Стимулиране на продажбите в ...
84. Мърчандайзинг
85. Електронни продажби и електронни магазини
86. Бизнес оценяване в дейността на ...
87. Бизнес оценяването и българската практика
88. Подходи и методи за бизнес оценяване и тяхната приложимост в ...